

Zmiany klimatu a bezpieczeństwo żywnościowe

2022-03-16

Bezpieczeństwo żywnościowe to stan, w którym ludzie mają stały, fizyczny i ekonomiczny dostęp do wystarczającej i bezpiecznej żywności o wysokiej jakości, zaspokajającej ich potrzeby i preferencje żywieniowe do aktywnego i zdrowego trybu życia. Czy zmiana klimatu może przyczynić się do niedoboru niektórych składników naszej codziennej diety?

Czy postępujące zmiany klimatu mogą stanowić zagrożenie dla tego bezpieczeństwa? Czy możemy obawiać się niedoboru niektórych składników naszej codziennej diety, bo będą one niedostępne ze względu na ograniczenie upraw i zbiorów albo zaporowe koszty ich nabycia?

Na te pytania odpowiada raport Koalicji Klimatycznej „Wpływ zmiany klimatu na bezpieczeństwo żywnościowe Polski” autorstwa prof. Zbigniew Karaczuna oraz dr hab. Jerzy Kozyry.

Płynący z niego wniosek jest jednoznaczny: „Jeśli nie uda się osiągnąć celów porozumienia paryskiego i zatrzymać wzrostu średniej temperatury na poziomie niższym niż 2°C, a najlepiej do 1,5°C, to należy oczekiwać, że nasze bezpieczeństwo żywnościowe – na poziomie globalnym, regionalnym i lokalnym – będzie poważnie zagrożone”.

Klimat ma ogromny wpływ na rolnictwo, od niego zależą bowiem warunki dla upraw, jak np. żyzność gleby, długość okresu wegetacyjnego, wielkość i rozkład opadów atmosferycznych, występowanie ekstremalnych zdarzeń pogodowych (huraganów, nawalnych deszczów, gradu) czy innych, niekorzystnych zjawisk (przymrozków, wysokich/niskich temperatur).

Zmiany klimatu negatywnie wpływają także na branżę hodowlaną, której działalność uzależniona jest od dostępności wysokiej jakości pasz, czystej wody pitnej czy terenów pod pastwiska.

Katastrofa klimatyczna dotknie najbardziej zaludnione tereny, na pozostałych można spodziewać się ograniczonej dostępności niektórych produktów.

Z niepokojących prognoz wynika, że „średnie plony zbóż w samej tylko Afryce zmniejszą się do 2050 roku o około 10 proc., przy czym największy spadek wystąpi w przypadku pszenicy (ponad 17 proc.)”. Negatywne zjawiska dotkną także upraw, będących podstawą globalnego obrotu rolno-spożywczego: kawowca, herbaty, kakaowca oraz winogron. Znaczące zmniejszenie ich plonu może ograniczyć dostępność kawy, herbaty, czekolady i wina.

Polska jest w trochę lepszej sytuacji, lecz i tu prognozy nie napawają optymizmem.

Z analizy dowiadujemy się, że oprócz zbóż ozimych, których plony mogą zmaleć o 10 proc., spadek czeka m.in. uprawy buraków cukrowych (o 15 proc.) i ziemniaków (o 70 proc.). Cały sektor rolniczy będzie się mierzyć z deficytem wody.

Coraz większe obszary użytków rolnych będą wymagały intensywnego nawadniania, mogą powiększyć się do 1,5–2,0 mln ha. Kiedy nawadnianie nie będzie możliwe, grunty rolne staną się dla

rolnictwa bezużyteczne. Ocieplenie klimatu uniemożliwi uprawę niektórych roślin, rolnicy będą zmuszeni do rozpoczęcia uprawy innych.

Kryzys w rolnictwie będzie negatywnie oddziaływał na wiele powiązanych sektorów gospodarki, jak: przetwórstwo rolno-spożywcze, transport, przechowywanie i dystrybucja czy handel.

W szybkim tempie rosnać będzie liczba osób narażonych na brak bezpieczeństwa żywnościowego. Z danych ONZ wynika, że w 2020 roku w takiej sytuacji znalazło się 750 mln ludzi. Za 10 lat na świecie głodować będzie prawie 10 proc. populacji.

Warto zauważyć, że – paradoksalnie – rolnictwo jest zarówno przyczyną, jak i ofiarą skutków zmian klimatycznych. Sektor ten odpowiada bowiem za emisję 23 proc. gazów cieplarnianych w skali globu oraz przekształcanie gruntów nierolniczych, takich jak: lasy, sawanny czy obszary podmokłe w grunty rolne. Obecnie obszary rolnicze zajmują blisko 40 proc. powierzchni Ziemi, które zużywają prawie 70 proc. wody z ujęć podziemnych i powierzchniowych.

Rolnictwo nie może nadal rozwijać się w tym kierunku. Musi ograniczyć emisję gazów cieplarnianych i nakładów materiałowych oraz energetycznych, związanych z produkcją żywności, zachowując obecny poziom produktywności. Więcej informacji można znaleźć [tutaj](#).

Raport „Wpływ zmiany klimatu na bezpieczeństwo żywnościowe Polski” jest dostępny [tutaj](#).